

05
A
1613

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS
De
**SUPPRESSIO-
NE MENSIIUM,**

Quam
Mediatore Christo Prosperante,
Decreto & Autoritate
Amplissima Facultatis Medicae in Florentissima Leucomæ
PRÆSIDE

Viro Nobilissimo, Amplissimo & Excellentissimo,

DN. MICHAELE SENNERTO,
Med. Doctore Experientissimo, Anatomæ & Bo-
tanices Professore Publico Famigeratissimo, Ordinis sui h. t.
DECANO Spectabili,

Domino, Præceptore, Promotore ac Patrono suo magno, omni honoris
& observantiæ cultu æternum suspiciendo,

PRO LICENTIA

Summos in arte Medicâ Honores & Privilegia DO-
CTORALIA solemniter & legitime impetrandi
publicè examinandam proponit

MICHAEL CLEOPHAS,

THORUNIO. PRUSSUS.

In Auditorio Majori

d. II. Augusti

Horis pro- & pomeridianis.

WITTEBERGÆ, Typis Johannis Haken, M. DC. LXIV.

HOSPITALIO MEDICA INALIBRARIIS

De

SUPPLEMENTUM ONE MENSURUM

Quibus
Medicorum Opus, et Responsum
Doctoris & Auctoris
Augustini Michaelis in Theophrasti Liberos

DR. MICHAELIS
Med. Doctor, & Professor
Anatomiae & Bo-

PRO FACIENDA
Summus in arte Medica Honoris & Privilegia D. O.

MICHAELIS THEOPHASTI

THEOPHASTI
in Aethiopiae Regno
et in Aegyptu
Hic prodest pariter

VVIRIARUM Typis Johannis Haeckelii MDCLXXV

Mediatore Christo Prospe- rante.

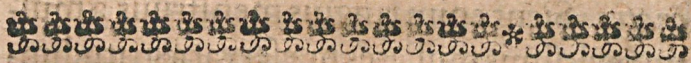
Hippocrates Medicæ Ar-
tis Antistes & Vates,
quem Galenus 4. de tu-
end. valetud. Cap. 5.
Oraculum vocat, rectis-
simè Lib. 1. de Morb.
Mul. No. 267. & seqq. Pe-
riculosa sunt, inquit, & plerūq; acuta & ma-
gna, & intellectu difficilia, eo quod mulieres
participant morbis, & aliquando neq; sciunt,
quod egrotant, priusquam morbos experian-
tur à mensibus, & seniores factæ fuerint, tunc
autem necessitas, & tempus ipsas morborum
causas docent, & quandoq; non cognoscentibus,
ex quo morbo egrotent, morbi incurabiles sunt,
antequam doceatur Medicus ab egrotante, ex

quo morbo aegrotet. Verentur enim narra-
re etiam sciant, & præ imperitiâ & ignoran-
tiâ turpe sibi id esse putant. Sed & Medici si-
mul peccant, non exactè morbi causam percon-
tâtes, sed velut viriles morbos sanâtes. Et mul-
tas novijam ab hujusmodi affectionibus corre-
ptas. Quare statim causam interrogare oportet:
Mulum enim differt muliebrium morbo-
rum, ac virilium curatio, &c. Ex quibus Di-
vini Senis verbis elucescit, fœminas esse mul-
tis & variis morbis diversisque à virorum af-
fectibus obnoxias, & hanc ob rationem et-
iam diversam medendi rationem requirere.
Præterquam enim quod plerisque virorum
morbis subjiciantur, iisque, quoniam his de-
biliores ut & frigidiores sunt, neque etiam tã
facilè morberum impetus & insultus evitare
possunt, frequentius corripiantur; tamen
ratione mammarum & imprimis ratione ute-
ri aliis iisque sævissimis divexantur morbis
& symptomatibus. Uterus itaque est iste fons,
è quo morbi *Lernæi* emanant, qui *Herculeâ*
clavâ, h. e. concinnâ remediorum methodo
sanari-

sanandi & eradicandi. Uterus est sexcentarum ærumnarum mulieri autor, sicut scripsit *Democritus* ad *Hippocratem*. vid. *Corbeus Gynec. Lib. 1. Cap. 1.* Inter tot verò & tantas injurias, quibus fœcundus ille naturæ hortus, Uterus expositus est, non infrequens est Suppressio Mensium sexui sequiori plurima incommoda adferens, imò & ipsam mortem, quemadmodum de *Phætusâ* & *Namysia*, 6. *Epid. Sect. 8. sub finem* testatur *Hippocrates* Sicut enim sanguis menstruus à multis sævisimis mulieres præservat ægritudinibus, si nullâ labe fœdatus quovis mense, statuto ordine & debitâ quantitate per uterum, effluat: Ita è contrario, si vel in defectu, vel in excessu peccet, perniciosissima introducit symptomata, quæ, nisi *Herculeis* occurrant medicamentis, ipsa mors pressò pede sequitur. Cùm itaq; Suppressio Mensium perniciosus & frequens affectus sit, non frustraneam me insumpturum operam sperabo, si genuinam illius naturam loco Disputationis Inauguralis tenui hac opellâ delineaturus pu-

blico & placido Eruditorum Examini verita-
tis inquirendæ ergò sifterem ac proponerē,
quam licet, *Galeno teste Lib. de Us. Respir.*
Cap. 1. non semper assequamur, omnino ta-
men propiūs, quàm nunc sumus, nos ad eam
perventuros spes est. DEUS Ter Optimus
Maximus, Archiater cœlestis conatus no-
stros divinâ suâ gratiâ clementer adjuvet in
sui divini nominis gloriâ & proximi salu-
tem.

THESIS I.

QVamvis nomenclatura neminem unquam serva-
rit, dicente *Foresto Lib. 10. Schol. Observ. 53* de nomi-
ne tamen prius erimus solliciti; hoc enim rectè cog-
nito facilius in rei perceptionem pervehimur secundum
Scalig. Exerc. 1. Sect. 1. monitum. Præmittemus itaque
reali definitioni nominalem, quæ involvit tria: Syno-
nymiam, Paronymiam & Homonymiam.

II.

Vocitatur hic affectus Inhibitio, Retentio & Re-
pressio Mensium vel Menstruorum. Ab aliis eorun-
dem seu Fluoris Menstrui Obstructio. A *Corbeo Loc. cit.*
salutatur Mensium Defectus. A *Joële Lib. 8. Practic. Sect.*
2. Cessatio Mensium. Græcis dicitur ἡ τῶν μηνῶν
παύσις seu ἡ ἀρῆσις τῶν ἐπιπέσειν & ἀπέσειν, quod est
repri-

reprimere, inhibere &c. Germ. *Verschlagung* oder
Verdrückung der Weiber oder der *Monatlichen Krank-*
heit.

III.

Hujus sanguinis verò profluvium nominant Latini
Menses, Menstrua, quòd singulis mensibus mulieri-
bus conceptui aptis accidant, unde *Generosus Helmon-*
sius p. 582. non abs re Lunare vocat Tributum. Vulgo
dicunt, tempore novilunii juniores & in plenilunio
seniores purgari, quod etià sequenti indigitant versu:

Luna vetus vetulas, juvenes nova Luna repurgat.
Verùm id experientia non semper respondet. Nun-
cupantur etiam Flores, quia monstrant fructui seu
foetui ferendo tempus aptum. Ut enim flores præce-
dunt fructum, sic sanguis menstruus generationem. In-
de natum proverbium apud Germanas mulieres usita-
tum: *Der Baum/der nicht blühet/san keine Frucht tragen.*
Observatum tamen, quasdam concepisse & peperisse,
quibus menstrua nunquam fluxerunt. Sic scribit *Gvil.*
Fabricius Cent. 5. Observ. 41. de quadam matrona, qua si-
bi sanctè affirmavit, se nunquam fluxu menstruali la-
borasse tum durante virginitate, tum etiam in ipso
matrimonio, in quo septem liberos feliciter peperit.
In puerperio quoque lochia exigua habuit. Fuit et-
iam ab ipsa juventute semper robusta, valida, morbis-
que parum obnoxia. Et *Rondeletius Meth. Curand. Morb.*
Cap. 44. refert, mulierem quandam Montisbani nun-
quam menstrua passam fuisse, & tamenduodecies pe-
perisse. Et *Marcellus Donatus Hist. Med. Mirab. Lib. 4.*
Cap. 23. narrat, se novisse mulierem viraginem, quæ nū-
quam purgationes menstruas habuit, & tamen bis pe-
perit, primò masculum, secundò fœmellam, ambos
opti-

optime conformatos. *Bartholius* etiam novit mulieres, quibus ante conceptionem nunquam comparuerunt menses, virginesque nuptas, quanquam menstruatæ nunquam fuerant, prole tamen familiam auxisse. *Cent. 4. Hist. An. 37.* Similiter *Clar. Seb. zius Man. Med. Pr. Part. 5. Sect. 2. Cap. 1.* novit quandam mulierem in conjugio degentem, cui menses nunquam fluxerunt, quæ tamen peperit sæpius. Cum ex illa quæreretur, quo ex signo cognosceret, prægnantem se esse, respondebat, ex nullo alio, quam ex infantis motu, quem circiter mensem quartum, aut quintum perciperet. Vid. etiam *Celeberrimus noster Sennertus*, qui *Lib. 4. Med. Pract. Part. 2. Sect. 2. Cap. 1. Qu. 1.* plures hujus rei observationes ex *Gvainerio Brassavolo, Trineo vello Jouberto & aliis* collegit. Menses etiam indignantur Tempora, quod statis prodeant temporibus. Interdum *Malæ Septimanæ* vocantur, quia integræ fere septimanâ mulieri molestiam creant. Durant indifferenter trium, quatuor, quinque, sex, septem, imò octo dierum curriculo, pro ratione cujusq; ætatis, temperamenti, regionis &c. Quibusdam enim fluunt continuè ac confestim, & sic fluxus paucis diebus absolvitur, alijs vero paulatim, ita ut fluxus interdum intermittat, atque pluribus diebus protrahatur. Ita virginibus exeunt menses subtiliores, vetulis & adultis crassiores, ut & melancholicis, biliosis contra tenuiores. Salutantur etiam *Virginalia*, *Muliebria Sacra*. *Ewangelica* ab *Hippocr. 5. Aphor. 28.* indignantur, quod huic sexui competant. Nostrates mulierculæ honestis ac verecundis etiam vocabulis *die fröhliche Blume, Rose oder Zait* nominant.

IV.

Cæterum dicunt nonnulli Medicorum, Menses etiam supprimi, quando sanguis, qui singulis mensibus evacuari debet, deest. Verum asserere suppressionem Mensium à sanguine deficiente provenire, est nimis improprie loqui. Quomodo enim sanguis, qui abest, potest supprimi? Non entis nullæ sunt passiones. Sicut enim urinæ suppressio, quando nulla urina est in vesicâ, Lotich. *Consil. & Observ. Med. Lib. 4. Cap. 5. Observ. II.* improprie appellatur *ix̄sēia Sennert. Lib. 3. Med. Pract. Part. 8. Sect. 2. Cap. 2.* Ita etiam est improprie dicta Mensium suppressio ob magnum sanguinis in corpore defectum, quem sæpe observarunt autores. Inter quos prodeat *Kergero. qui Lib. de Ferment. Sect. 3. Cap. 3. p. 242. ex Argenterio* refert, in cujusdam febre extincti cadavere, ne guttam quidem sanguinis in venis fuisse repertam. Ita scribit *Adrian. Spigelius de febr. semiter. Lib. 1. Cap. 15.* in quodam febre extincto venas majores circa epas sanguine vacuas repertas fuisse. Et *ibid. Cap. 16.* venam cavam & arteriam magnam sic vacuam fuisse sanguine, ut non opus fuerit filo venam cavam & portæ truncum, dum exenteraretur, intercipere. Et *Dn. Sachs Medicus Famigeratissimus in responsoriâ Dissertatione Historico Medicâ de mirandâ Lapidum naturâ ad Clariss. Dn. D. Major. Fautorem & Amicum meum singulariter dilectum p. 105. 106. 107.* scribit, in *D. Dan Bucureii Sere-renis. Archiduc. Austria Caroli Archiatr. & Physici Vra-tislaviensis Dignissimi* cadavere vasa (venam intelligit cavam & arteriam magnam) fuisse prope tota exsanguinea. Similiter *Dn. Christoph. Becker Freistad. Siles. in Disputat. suâ Inaugurali Lugduni Batavorum An. 1663. Mens. Major habitâ thes. 5.* ait, *Nobiliss. Dn. D. Sylvium tra-*

B

ctase

Stasse ægrum miris jam à longo tempore exagitatum, affectibus, mortuum tandem sectioni submisisse, sed vasa cuncta nullo sanguine, sed flatibus turgidula apparuisse.

V.

Fit autem Suppressio Mensium dupliciter, vel secundum, vel præter naturam. Illo modo retinentur menstrua ut plurimum & ordinariè in Virginibus usque ad decimum quartum ætatis annum, & in anubus post quinquagesimum deficiunt. Dicimus ut plurimum, nam & hic occurrit varietas. Ita puellæ menstruæ quadrimæ meminit *Tulpius Lib. 3. Observ. Cap. 36.* cui à quarto in octavum ætatis annum periodicè fluxerunt menstrua. *Hercules Saxonia* vidit *Venetii* puellam quintum agentem annum, quæ singulis mensibus modicè expurgabatur. Et *Ulricus Negelin* suscepit ex *Maria* uxore filiolum *Annam* nomine, quæ statim atq; quintum ætatis annum exegit, menstruo fluxu, eoque ordinato laborare cœpit. Vid. *Schenckius Lib. 4. Observ. Medic. 244.* *Fernelius Lib. 6. Pathol. Cap. 16.* puellæ octavo ætatis anno menstrua fluxisse refert. *Th. Bartholinus* novit puellam *Hafnia* annos novè natam, cœtera macilentam & colore pallido, cui menses fluere cœperunt. *Cent. 3. Hist. Anat. 91.* *Corbeus* vidit puellam habentem decimo ætatis anno menstrua. *Gynec. Lib. 1. Cap. 1. p. 4.* Et *Gvil. Fabr. Cent. 2. Observ. 60.* scribit, se nosse mercatoris & civis *Coloniensis Petri von Walde* hominis probi filiam, cui anno ætatis suæ undecimo menstrua fluere cœperunt, quæ quatuor aut quinque mensibus ordinatè fluxerunt. Postea verò iis retentis in cachexiam incidit. *Timæus von Büdenslee Lib. 4. Cas. Med. 13.* meminit etiam virgunculæ cujusdam nobilis, cui menses

unde.

undecimo erupere anno, ordinariè & menstruatim
deinceps fluentes; hæc duodecimo nupsit, eodemque
peperit, nunc plurium liberorum mater. Adeoq;
iis, quæ uterum habent calidum, maturè menses e-
rumpunt secundum mentem *Celeberr. Sennerti Lib. 4.*
Med. Pract. Part. 1. Sect. 2. Cap. 1. p. 39. Et sunt plerumque
salaces, ut *laudatus autor ejusdem Libri Part. 2. Sect. 2.*
Cap. 1. p. 131. ait.

VI.

Quemadmodum verò in virgunculis interdum
menses ante decimum quartum ætatis annum erum-
punt, (quamvis in quibusdam virginibus nimis tardè
profluant, & ad decimum octavum vel vicesimum æ-
tatis annum differantur) ita in anubus non semper post
quingagesimum deficiunt. Illustris in *Dania Ma-*
trona, ut refert *Cl. Bartholinus Cent. 3. Hist. Anat. 90.*
quingagesimo secundo ætatis anno, cum antea ordi-
natè substitissent fluxus, ter quaterve eosdem est passa.
Et Nobilissimæ ac piæ matronæ menstrua ad annum
usque septuagesimum octavum ordinariè profluxerunt,
teste *Gvil. Fabricio Cent. 2. Observ. 61.* *Horslius* etiam vi-
dit nobilem foeminam, quæ annum circiter septuage-
simum tertium agens, stans temporibus ordinario mē-
struorum fluxu laboravit, ut refert *Gvil. Fabricius Cët.*
4. Hist. 6. Et *Claris. Segerus* in Epistolâ ad *Celeberr. Bar-*
tholinum An. 1657. d. 14. Mart. Hamburgo perscriptâ ex
adversariis suis narrat, quod, cum *VVitebergæ* vive-
ret, die $\frac{2}{3}$ Septemb. Anni 1648. in hospitio ejus veru-
la septuaginta duorum annorum, menstruarum pur-
gationum jam fere oblita, cum vitæ dispendio eas-
dem experiri coacta fuerit. vid. *Bartholinus Cent. 2. E-*
pist. Med. 86. p. 683. Ita Conjugi *Consulis Colbergensis* se-
ptem

ptem liberorum matri, mēstrua usquē ad septuagesimum sextum ætatis annum ordinatē fluxerunt, ut narrat *Timæus von Guldentlee Lib. 4. Cas. Med. 14.* Et *Reinerus Solenander Consil. Med. 41. 42. 43. Sect. 5.* refert, fœminæ cuidam septuaginta, itē cuidā septuaginta sex, cuidā etiam, quod rarum centum & unius annorum menses cum ^{anno} ~~ingratis~~ sanitatis commodo fluxisse. Monstruosū verò est, quod *Hercules Saxonia Pract. Med. Lib. 4. Cap. 23.* habet, Monialē ad tertium & centesimum annum cum menstruā purgatione vixisse.

VII.

Gravidæ etiam plerumque secundum naturā cursum menstruis carent, unde *Hippocrates Lib. 5 Aph. 60.* *Si mulieri utero gerenti, inquit, purgationes procedant, impossibile est fœtum esse sanum.* Interdum tamen per inferiores arteriæ hypogastricæ ramos à mulieribus nonnullis plethoricis, victum pleniorē assumentibus, & inde copiosum primis mensibus sangvinem generantibus, aliquid sangvinis excernitur, & quidem ex vasis, quæ utrinque in uteri cervicem inseruntur. Nisi etiam excernatur, vel venæ sectione detrahatur, gravidæ sæpe abortum patiuntur. vid. *Sennertus Lib. 4. Med. Pract. Part. 2. Sect. 5. Cap. 3. Qu. 2.*

VIII.

Imò reperiuntur gravidæ, quibus toto gestationis tempore, stas etiam periodis sine valetudinis incommodo menstruus emanavit cruor. Ita *Cl. Dn. D Horstius Lib. 1. Part. 2. Observ. 39. p. 74.* refert, uxorem, quoties utero habuit, toto gestationis tempore, copiosè & periodicè menses expertam esse, cum interim fœtus benè sanos, corpulentos & vivacissimos procrearet. Et *Celeberr. Bartholinus Cent. 3. Hist. Anat. 13.* narrat,

fat, mulierem juvenulam *Hafniensis* mercatoris uxorem, quoties utero gerit, ordinarios pati mensium fluxus adeo copiosos, ut lecto affixa imbecillitati suæ consulat. Subsistit is stato tempore, nec à primo conceptionis mense ad ultimum statas vices intermittit. Fœtus nihil inde mali patiuntur, quos masculos & robustos feliciter solet eniri.

IX.

Lactantibus etiam secundum naturam menses plerumque deficiunt, quia iste chylus, qui in sanguinẽ quovis mense excernendum mutari debebat, beneficio mammarum pro nutrimento infantis in lucem editi in lac transmutatur, hinc menstrua naturaliter deficiunt. Compertum tamen est, quibusdam nutricibus etiam menses sine valetudinis dispendio ordinate fluxisse, quod procul dubio accidit, quia ex pleniore victu chylus copiosior, ex hoc sanguis copiosus generatur. Vid. *Schenckius Lib. 4. Observ. Med. 249.*

X.

Fœminæ quoque masculoso habitu præditæ virgines dictæ, saltatrices, item laboribus ruris deditæ ob naturæ robur, valida exercitia nativamque partium corporis caliditatem etiã hanc suppressionem inculpatè incurrunt, quia sanguis, qui per uterum evacuari debebat, labore, sudore, calore & transpiratione per corporis habitum resolvitur & dissipatur.

XI.

Pingves quoque & macilentæ aut graciles mulieres sæpe menstrua carent purgatione, quia in illis sanguis superfluus in pingvedinem convertitur: Hæ verò ob diuturnum aliquem morbum aut evacuationes per

sanguinis missionem & purgationem institutas extenuatæ nihil superflui sanguinis continent.

XII.

Quando etiam ex aliqua corporis parte, ut naribus, epate, vasis hæmorrhoidalibus &c. sanguinis profusio & quidem larga præcessit, tunc natura, quæ sui conservatrix, sanguinem pro partibus nutriendis tanquam mater benignissima reservat, atque hoc pacto utero pro excretionem nihil sanguinis transmittit.

XIII.

Si verò natura in mensium per uterum excretionem impedita fuerit, quærit alias vias, per quas, & quidem cum foeminarum commodo, sanguinem menstrualementem evacuat. Hinc Menses per mammas apud *Sennertum Inst. Med. Lib. 2. Part. 3. Sect. 1. Cap. 11. p. 339. Amatum Lusitanum Cent. 2. Cur. 21. & Cent. 7. Cur. 48. Paræum Lib. 23. Cap. 52.* per oculos, apud *Dodonaum Observ. Med. Cap. 15. p. 27. Mercatum Lib. 1. de Com. Mul. Affect. Cap. 7. Bartholinum Cent. 1. Hist. Anat. 16.* per ventriculum, apud *Langium Lib. 1. Epist. Medic. 49. Benivennum Cap. 41 de Abdit. Sanat. & Morb. Caus. Gvil. Fabricium Cent. 3. Observ. 12. Horstium Lib. 1. Part. 2. de Morb. Mul. Observ. 33. Bartholinum Cent. 5. Hist. Anat. 32. Timæum von Guldentlee Lib. 4. Cas. Medic. 12.* Unde Hippocrates 5. Aphor. 32. *Mulieri, inquit, sanguinem examentem menstruis erumpentibus solutio fit.* Per nares, apud *Amatum Lusitanum Cent. 2. Cur. 17. Gvil. Fabricium loc. cit. Paræum Lib. 23. Cap. 52.* Per minimum digitum & per annularem apud *Mercatum de Com. Mul. Affect. Lib. 1. Cap. 7.* Per pedes apud *Bartholinum Cent. 1. Hist. 10.* Per aures apud *Schenckium Lib. 4. Observ. med. 257.* Per umbilicum apud *Zacutum Lusitanum Pr. Med. Adm. Lib.*

2. *Observ. 101. Marcellum Donatum de Histor. Med. Mirab. Lib. 4. Cap. 26. Sennertum Lib. 3. Med. Pr. Part. 2. Sect. 2. Cap. 11. Per inguina apud Zacutum Lusitanum Pr. Med. Adm. Lib. 2. Observ. 102. Per vasa hæmorrhoidalialia apud Horstium Lib. 1. Part. 2. de Morb. Mul. Observ. 43. Pareum Lib. 23. Cap. 52. Schenckijū Lib. 4. Observ. Med. 164. Per intestina apud Horstium de Morb. Mul. Lib. 1. Part. 2. appendic. ad Observ. 2. Per vesicam urinariam apud Sennertum Lib. 4. Med. Pr. Sect. 2. Part. 2. Cap. 11. Salmuth. Cent. 3. Observ. 36. aut alias partes excretos fuisse legimus.*

XIV.

Hasce ergo jã recensitas, ut et reliqvas suppressiones Mensium a nostrã *Andromache* removemus, cum illis carere tum naturale sit, et solùm de suppressione Mensium morbosã seu præternaturali, a qua graves morbi, graviaq; symptomata proveniunt, impræsentiarum aucturi sumus.

XV.

Describimus verò Suppressionem Mensium, quod sit abolita sanguinis menstrui præter naturam excretio, orta à frustratione Facultatis Expultricis uteri, varios morbos ac symptomata excitans.

XVI.

Quando abolitã excretionem sanguinis menstrui vocamus, statim luce meridianã clariùs est, hunc affectũ esse symptoma actionis abolitæ ipsius nimirum uteri, cujus officium est, sanguinem quovis mense excernere: Jam verò ista actio seu excretio menstruorum est abolita, quia plane cessat. Pertinet etiam hic affectus ad symptomata eorum, quæ immodicè retinentur; nam sanguis, qui singulis mensibus e corpore excerni debebat, in eo præter naturam retinetur. vid. *Galenus Medicorum*

XVII.

Abolita præter Naturam dū dicitur, statim innuitur, non quamlibet suppressionem Mensium esse morbosā: In virgunculis enim infra decimum quartum annum & vetulis supra quinquagesimum ætatis annum constitutis, gravidis in mediis & ultimis mensibus, lactantibus etc. Suppressio menstruorū non est præternaturalis, sed naturalis, rectiusq; defectus vocatur.

XVIII.

Subjectum & quidem primarium est uterus cum suis venis & arteriis hypogastricis, potissimū illis quæ ad cervicem protenduntur. Juxta sanguinis circulationem quidem venæ essent ab hoc officio removendæ. Sed existimamus, salvâ circulationis lege, etiam venas, quæ osculis arteriarum conjunguntur, hūc menstrualem effundere humorem. Quia verò in suppressione Mensium varia symptomata, prout ad hanc vel illam partem sanguis retentus ruit, oriuntur, hinc cor, epar, lien, ventriculus & reliquæ in corpore, partes sunt hujus affectūs subjectum secundarium. Quemadmodum in febribus dicimus cor primariò laborare, secundariò verò reliqua membra, quibus calor febrilis ex corde per arterias communicatur.

XIX.

Quia verò nullius rei juxta *Admirandi Sennerti* sancita *Instit. Med. 2. Part. 2. Cap. 1. p. 205.* potest haberi cognitio sine causarum notitiâ, neque morbi, nisi causæ caveantur, vitari possunt; hinc ad causas explicandas Medico in oppugnandis morbis & symptomatibus summè necessarias accingimur.

XX.

Est itaque causa suppressionis Mensium vel immedia-

mediata, vel mediata. Mediata rursus vel sunt proximiores, vel remotiores. Remotiores tandem desumuntur ex classe rerum naturalium, non naturalium & præternaturalium.

XXI.

Causa proxima & immediata, inter quam & effectum nihil intercedit, est frustratio Facultatis Expultricis uteri, quatenus ea officio suo, sanguinem nimirum menstrualem evacuando, fungi non potest. Mediatas & quidem proximiores referimus ad uteri, vasorum & sanguinis vitium.

XXII.

Menses deficiunt ratione uteri, si is vel ab ipso ortu desit, prout refert *Columbus de Re Anat. Lib. 15.* quod foemina quaedam fuerit, cujus vulva ab aliarum foeminarum vulvis nihil peculiare & diversum habebat, matrix tamen nulla aderat in abdomine, neque vasa seminaria, neque testes; vel post ortum ob granam, procidentiam &c. foeminis nihilominus superstitibus, excindatur, ut *Sennertus, Meritisissimus in Medicinâ totius Germaniæ Præceptor ex Aëtio, P. Aegineta, Nicolao Florentino, Gattinaria, Langio, Benivenio, Francisco Roussetto & aliis refert Lib. 4. Med. Pract. Part. 1. Sect. 2. Cap. 9.*

XXIII.

Idem evenit, si ab ortu vitio conformationis genitalia muliebria clausa sint, sicut annotarunt *Benivenius de Abdit. Sanat. & Morb. Caus. Cap. 28. Hier. Fabricius ab Aquap. de Oper. Chirurg. p. m. 94. Bartholomæus Casbrolus Observ. Anat. 23.* ubi foeminae hoc affectæ morbo clausæ, imperforatæ, velatæ, quia uterus est quasi velo obductus, nominantur.

C

XXIV. In-

Interdum verò ab ulcere, vulnere, partu difficili &c. rima clauditur. Sic narrat *Beniwenius de Abdit. Sanat. & Morb. Caus. Cap. 31.* Se vidisse mulierem, cui morbus Gallicus totam vulvam eroserat, & incuriâ Medici, quicquid erosum fuerat, oris invicem conjunctis occalluerat. Et in *Epistolis Medicis Cl. Horstii Sect. 19.* legimus, foeminam quandam lignum aliquod in manu habentem ex improvîso impegisse in pudenda, & ita istum transitum ad uterum & vesicam vulnerasse. Datâ igitur & huic potionem vulnerariâ, aliisq; convenientibus medicamentis vulnere appositis, paulatim ab iis vulnus coaluisse, & simul etiam meatum pudendi & urinæ paulatim totum clausum fuisse, ita ut nihil quasi illic ratione pudendi apertum apparuerit, loco isto admodum sicco, urinâ nullâ ibi permeante. *Felicissimus Platerus* etiam refert *Lib. 2, Practic. Cap. 17.* mulieri cuidam ex partûs difficultate hac parte læsâ accidisse, & cum curam illius, pudore impedita, naturæ committeret, luxuriante carne, os illud cervicis uteri adeo occalluisse, ut ne menstruis quidem pateret effluxus. Aliquando in lue venereâ laborantibus fungosa & luxurians caro excrescit, ut meatum hunc planè claudat. De carneâ in utero excrescentiâ, quæ viam plane occlusit, potest etiam evolvi *Bartholinus Cent. 1. Hist. Annot. 94.*

Huc etiam conferunt scirrhi. Ita refert *Gvil. Fabricius Cent. 1. Observ. 67.* quandam foeminam totas sex dies parturientem tandem mortuam esse, corpore verò post mortem aperto uterum laceratum & caput infantuli in ventris capacitatem immissum inventum fuisse;

ill
it.
ui
iā
n-
Et
n-
a,
te.
re-
im
n-
hil
o i-
is
ie-
te,
it-
oc-
li-
ri-
De
lu-
A-
FA
sex
ve-
in-
fu-
te;

isse; partus verò difficultatis causam fuisse scirrhum
in utero, qui magnitudinem capitis infantuli prope-
modum adæquabat. Et *Cent. 3. Observ. 57.* tradit, in foe-
minā quādam è partu mortuā uterum in scirrhum, qui
magnitudinem capitis infantis ferè æquabat, concretū
atq; induratum fuisse. Vid. & *Bartholinus Cent. 1. E.
pist. 62. p. 255.*

XXVI.

Occluditur præterea uterus à sinistro medicamē-
torum adstringentium usu, quibus interdum foeminæ
gratiam apud maritos promereri, defloratæq; virginita-
tem reparare satagunt. Ita narrat *Philippus Hechster-
terus Rar. Observ. Med. Dec. 3. Cas. 5. in schol.* ancillam
quandā sponsam, procul dubio ut sponso virgo, quæ nō
erat, appareret, balneo, in quo radices cōsolidæ majoris
decoctæ erant, usā esse, in quod, cum hera in scia in sedis-
set, ei ita orificium pudendi coarctatum fuit, ut ma-
ritus uxorem claustrum virginale recepisse miraretur.

XXVII.

Porro uterus est in causa, si vasis sanguinē ad se feren-
tibus careat, vel ea malè conformata, aliò conversa aut
contorta habeat, ita ut sanguis per ea excerni non pos-
sit.

XXVIII

Nec est extra culpā uterus, quādo est densior et
durior, quā naturæ ejus convenit. Hoc vitium interdum
a primo ortu est, unde autore *Galeno 3. de Sympt. Caus.
Cap. 4. & 5. Aph. 28.* perpetua conflare potest mensium
suppressio, nisi diuturno remediorum usu uterus ad
meliorem reducatur habitum. Post ortum verò intem-
peries frigida & sicca, calida & sicca substantiam uteri
duriozem reddere possunt. Admirandum est, quod

Schenckij ex relatione *Petri Quentii* refert, in dissectione
ne cuiusdam mulieris 37. annorum uterum totum lapi-
deum inventum esse, pōderis 7. librarum. *Sennertij Lib.*
4. Med. Pract. Part. 1. Sect. 2. Cāp. 14 p. 88.

XXX.

Menses nonnunquam occultantur, quando ute-
rus est intemperatus in caliditate, cujus causa partes hu-
morum subtiles & tenues dissipantur & absumuntur,
relictis crassioribus ac terrenis. Aut sanguis in eo adu-
ritur, & postea scirrhum aut cancerum parit: Vel in sic-
citate, propter quam vasa uterina contrahuntur: Vel
in frigiditate, cujus ope ora vasorum densantur, & in-
eptitudo sanguini ad motum conciliatur.

XXX.

Ex parte vasorum causa est eorum angustia. Verūm
cū e *Galeno de Caus. Morb. Cap. 7.* constet, causas an-
gustiae vasorum esse quinque: 1. Obstructionem. 2. Con-
stipationem. 3. Coalescentiam. 4. Compressionem &

Subsidentiam, etiam ex iis causae angustiae vasorum
uteri petendae sunt.

XXXI.

Prima hujus angustiae & quidem frequentissima causa
est Obstructio a sanguine frigido & crasso, grumoso, post
partum & purgationes solitas remanente, vel ab hu-
moribus crassis & viscidis sanguini admistis; vasa cal-
culis. Si enim in aliis vasis, ut in cordis arteriis, venae
portae, venis haemorrhoidalibus calculi sunt reperti, ut
Magnus Sennertus Instit. Med. Lib. 2. Part. 2. Cap. 9. ex
autoribus fide dignis recenset, quis negabit eos in uteri
vasis interdum contineri? Vel a vermibus, quos in or-
nibus ferè corporis nostri partibus inventos esse docet
historia a *Marcello Donato Histot. Mirab. Med. Lib. 4.*
Cap.

Cap. 25. collecta. 2. Fit angustia a Constipatione, dum uteri corpus densius, durius ac siccius redditur. vid. *Thef.* 23.3. Angustia fit a Coalescentiâ, quam inducunt cicatrices post ulcera relicta, caro vel membrana vasis uteri obnata, item frequens abortus, post quem vasa illa, quibus secundinæ adhærent, ita coalescunt, ut postea aperiri nequeant. 4. Fit angustia a Compressione, quæ inducitur a scirrho, inflammatione aliâque; tumore partium vicinarum, ut intestini recti, vesicæ urinariæ, vel ipsius uteri; vel ventris distensione, ut in hydropicis; vel ab omento nimis aucto, quare apud *Hippocr.* 5. *Aphor.* 46. crassæ non concipiunt. 5. Angustia fit a Subsidentiâ, quando vasa connivent, & quasi subsident, fiuntque; adeo exilia atque angusta, ut sanguinem effluere non sinant.

XXXII.

Sanguis in culpâ est, quatenus peccat vel quantitate, vel qualitate, vel motu. Quantitatem quod concernit, ea duplex est in defectu & excessu. Fluxus menstrualis deficit ob defectum sanguinis, quando is vel non generatur in debitâ copiâ ob cibi & potus paucitatem, vel ob frigidam cordis, epatis, ventriculi etc. intemperiem, aut alios morbos, ut obstructions, scirrhos v. g. jecoris, lienis, ventriculi &c. qui affectu sanguinis generationem prohibent. Vel dissipatur & absimitur ob temperaturam corporis calidiorem & sicciorem, unde viragines quædam, ut et saltatrices menstruorum fluxu destituuntur, vel ob febrem hecticam, ardentem aliosque morbos calidos & siccos, vel ob purgationes, vomitus, sudores, sanguinis in vena sectione, per nares, hæmorrhoides &c. evacuationem. Vel in alios usus convertitur, dum abit in partium nutrimentum & incrementum, atque in pingvibus & obesibus superfluis in pinguedinem

mutatur. Excessus sanguinis etiam ad suppressionem Mensium facit secundum *Riverium*, qui *Prax. Med. Lib. 9. Cap. 2.* dicit sanguinis copiam ita distendi uteri vasa, ut minimè comprimi possint.

XXXIII.

Qualitate peccat sanguis vel manifestà, vel occultà. Manifestà, quando est frigidus, nimis crassus & viscidus, aut quando sanguini laudabili illaudabiles & excrementitii humores, nimirum pituitosi vel melancholici permiscentur, qui vasa uteri, quando ad ea cum sanguine deferuntur, obstruunt. Atque hæc est frequentissima menstruorum suppressorū causa. Fit etiam ob arenæ admisionem sanguis crassus, cuius meminit *Cent. 1. Hist. Anat. 34. Celeberrimo Bartholingo. Illustris quidam Vir*, inquit *laudatus Autor, Regius in Selandia Praefectus*, calculo & Arthritide, domesticis hospitibus, sæpe obnoxius, subinde in largissimum sudorem solvitur, quo non serum exsudat, aut foeti per poros liquoris, sed, quod mireris, manipuli arenularum, quas inducè manu absteroit. Quotidianum id nobili Viro, & à Medicis saluti illius exenbantibus visum per sæpe, testis mihi est fide dignissimus *D. Olaus Wormius*. Sic *Dn. I. D. Horstius in Manud. ad Med. p. m. 135. 177.* in scorbuticis sudorem nonnunquam arenosum esse notat, refertque *ibidem p. m. 197.* se similem vidisse in Illustrissimâ Matronâ quadam, cujus sæpe mammarum & manuum cutis ita arenulis obducta fuerit, ut digitorum apprehendentium vestigia relinqueret.

XXXIV.

Occultâ qualitate peccat sanguis, quando morâ & cunctatione in utero, in quo interdum humores excrementitii stabulantur & ipsi admiscuntur (quos natura de hominis salute sollicita per hanc viam unâ operâ expellere

pellere solet) putrescit, corrumpitur, foetet & malignā aliunde contrahit labem, sicut in *Horstii Epist. Med. Lib. 2. Sect. 10. p. 505.* legimus de quadam juvenulā in matrimonio vivente, quæ tempore menstruationis ferè pejus cloacis olebat. Ita optima interdum abeunt in pessima. Unde alimenta, quò sunt meliora, eò, si corrumpantur, saepe fiunt deteriora. In febribus malignis etiam sanguis corruptus & concretus instar medullæ sambucinae deprehenditur, quod testatur *Riolanus Enchirid. Anat. Lib. 2. Cap. 27. p. 142. 143.* Cui adscribitur *S. Pauli, qui de Febr. Malign. & Petech. p. 98. 99.* sanctè affirmat, se sæpenumero, similem ex venis malignè febricitantium collegisse. Hinc foemina febre malignā correpta ob corruptum & concretum sanguinem Menses patitur suppressos.

XXXV.

Motu peccat sanguis, quando non ad uterum, sed ad alias partes se confert. Nam probè notum ex Autoribus, Menses per oculos, aures, nares, asperam arteriam, œsophagum, urinæ ductus, vasa hæmorrhoidalia, mammas, umbilicum, digitos etc. erupisse. vid. *Thef. 13.*

XXXVI.

Inter remotiores causas, ex numero rerum naturalium est temperamentum frigidum & humidum seu phlegmaticum, & temperamentum frigidum & siccum seu melancholicum, unde scorbuticæ saepe suppressione Mensium laborant.

XXXVII.

Inter sex vulgo sic dictas Res non naturales occurrit i. Aer & quidem frigidus, qui poros claudit, vasa constringit & humores incrassat. Siccus, qui corpora exsiccat. Crassus & turbidus, qui sanguinem ineptū ad motum & corpus impurum reddit. Huc pertinet regio

regio calida & sicca, quæ sanguinem dissipat & exhaustit, item autumnalis aeris constitutio seu frigida & sicca, quæ vasa occludit & constringit. Huc quoque refertur pedum refrigeratio, quando lotrices linteis lavandis occupatæ in fluminibus nimis diu morantur instantibus imprimis Mensibus. Incessus etiam nudis pedibus aere frigido existente consuetam menstruam purgationem interdum supprimit.

XXXVIII.

2. Cibus & potus, ubi neque in excessu, neque in defectu error committi debet. Quando enim nimia cibi & potus copia ventriculus obruitur, tunc cibos nequit rectè complecti, qui ventriculi calore sensim per orificium superius exhalante, non probè coquuntur, unde cruditates proveniunt. Quia verò vitia coctionis primæ non corriguntur in secundâ, hinc ex crasso chylo crassus generatur sanguis plurimarum obstructionum fons & origo. Quemadmodum verò nimia cibi & potus copia obstructiones aliosque morbos excitat; ita alimenta in paucâ quantitate assumpta hunc inducunt affectum; Justo enim pauciora non efficiunt istam redundantiam sanguinis, quæ menstruatim expurganda est.

XXXIX.

Imprimis verò huc faciunt cibi multum terrei, crassi & viscerati succi in se continentes, ut caro aprugna, cervina, leporina, caro fumo indurata aut nimium salita, angvilla, tinca, sturio, carpio, cochleæ, asellus arefactus, lac, caseus vetus, panis furfuraceus, oryza, lentes, brassica muriâ condita &c. Alimenta etiam nimis calida & sicca, vel sale, pipere, Zingibere aliisque aromatibus nimium condita hanc sistunt purgationem, quia

quia vasa exsiccata contrahuntur & portio sanguinis tenuis, relicta crassiori, absumitur & dissipatur. Adstringentia denique, acida, austera & acerba ductus coarctant & humores increasant.

XL.

Ex potu & quidem aqua frigida, præcipuè tempore menstrui fluxus sumto, facillè hoc vitium contrahitur. Ita refert *Galenus*, suâ tēpestate mulieres quas dā Romanis, cū frigidissimè ex nive potarēt, nullo pacto purgatas, aut diminutè purgatas fuisse. vid. *Senn. Lib. 4. Med. Pract. Part. 2. Sect. 2. Cap. 3.* Abstinēdū etiā a cerevisiā nō benè defecata, ut & triticeā, itē musto propter obstructions. Neq; vina nigra, rubra, dulcia, austera, acerba & acida sunt sine culpā. Huc pertinet medicamēta adstringentia & nimis exsiccantia, vel intrinsecus assumpta, vel extrinsecus adhibita & applicata.

XLI.

3. Somnus & Vigiliæ. Si enim Somnus sit immoderatus, pituitosici cumulantur humores, qui corpus torpidum & languidum reddunt, unde omnes actiones segniore fieri necesse est, & quia excrementitia effluvia non discutuntur, sed in corpore detinentur, hinc facillè alicujus vasis sequitur obstructio. Vigiliæ verò nimix corporis vires labefactant, humores consumunt, coctionem impediunt, cruditates producant, & huic morbo ansā præbeat. Ita *Zicurus Lusitanus Prax. Hist. Lib. 3, Cap. 10.* scribit, *Albertū Magnū* vidisse Virgines, quæ, cū vigiliis sese macerarent, non purgabantur.

XLII.

4. Motus & Quies. Motus nimirum nimius coctionem impedit, spiritus exhaurit ac sanguinem dissipat. Quies verò nimia corpus excrementis, quæ non

D

discu

discutiuntur; replet, calorem nativum hebetat & obtundit, sanguinem incrassat, vasaq; occludit.

XLIII.

5. Excreta & Retenta. Inter illa est evacuatio nimia sanguinis per nares, anum, uterum post difficilem partum, aut per alias partes vel etiam venæsectione, scarificatione &c. instituta. Item vomitus continuus, purgatio nimia, nimius urinæ fluxus, sudor copiosus. Item diarrhœa, dysenteria, imprimis cœliaca & lenteria. Quando verò excrementa, quæ evacuari debent, retinentur, calor suffocatur & sanguis incrassatur, cujus crassitiem vasorum occlusio sequitur.

XLIV.

6. Animi Pathemata, ut tristitia, curæ, quæ humiditatem exsiccant, corpus refrigerant, viasque adstringunt. Sic *Phætuſa Pythæi* conjux, referente *Hippocrate 6. Epid. Sect. 8. T. 55.* ante quidem per juventutem fœcunda, viro autem in exilium pulso mœrore confecta, menstruorum multo tempore passa fuit deliquium. Hinc viduæ & aliæ mulierculæ ob tot continuos mœrores patiuntur Mensium suppressionem. Item timor & pavor, ubi sanguis deserit uterum, & subito ad cor revocatur. *Hier. Mercurialis* vidit & curavit mulierem, cui ex ipso timore suppressi erant Menses. *Lib. 4. de Morb. Mulier. p. 129.*

XLV.

Inter Res præternaturales recensemus morbos chronicos & calidos, ut: Cachexiam, hydropem, quartanam, scorbutum, phthisin, cavsum, febrem hecticam &c. In illis enim crassus & feculentus generatur sanguis aptus ad obstructionem; in his verò nil superflui est

est sanguinis. His annumerari possunt scabies, pustularū
omne genus, ulcera, &c. quæ sanguinē quoq; revellūt.

XLVI.

Differentias quod spectat, suppressio Mensiū alia est
contumax, alia mitior, alia recens, alia inveterata,
alia fit utero per essentiam, eaque frequentissima, alia
per consensum affecto, alia per se incipit, alia mor-
bis succedit, alia à vasorum obstructione, alia ab corū-
dem compressione, coalescentiā &c. Sed missis differē-
tiis, facimus ad signa transitum.

XLVII.

Sunt autem ea duplicia, vel Diagnostica, vel Pro-
gnostica. Illa affectū ipsum ejusq; causas nobis demon-
strant, quibus annumeramus distinctiva, quæ præsentē
affectum a cognatis discernunt; per hæc futura, quæ ac-
cident ægro, cognoscimus.

XLVIII.

Signa foeminæ ipsius ut et adstantium relatio sup-
peditat; si autem propter pudorem fateri nolint, in
promptu adsunt signa, quibus idem affectus cognoscitur,
& quidem nunc plura, nunc pauciora, prout suppressio
Mensium vel recens, vel inveterata est.

XLIX.

Ut plurimum autem adest lassitudo totius corpo-
ris & insolita gravitas a copioso sanguine per univer-
sum corporis habitum recurrente, & partes ad motum
ineptas reddente. Imprimis verò hæc lassitudo coxas
& crura detinet. Dolor lūborū & dorsi, quatenus vena
cava a copioso sanguine supra modū repleta distēditur.
Dolor colli ab acriore sanguinis parte in superiores par-
tes cōvolāte & partes sensiles afficiēte. Dolor occipitis,
sincipitis interdū usq; ad radices oculorū diffusq; ab acri

sanguine mēbranas cerebri vellicāte, ut & a copioso vasa meningū distendēte. Color faciei pallidus a pituitoso humore ob cachexiam in corpore collecto. Difficilis respiratio a vaporibus ex utero ascendētib; & diaphragma comprimentibus. Cibi fastidium, nausea & vomitus ab humoribus ex utero regurgitantibus, ventriculūque gravantibus & ad excretionem stimulantibus. Tumor pedum ab humoribus ob gravitatem descendētib; . Febris alba (aliās virginea seu amatoria dicta) ab humorum crudorum copiā & denegatā fuliginū transpiratione. Macies corporis partim propter sanguinem impurū & ineptum ad nutritionem; partim propter obstructas minimeq; patentes vias, per quas ad partes nutriendas nequit transire.

L.

Præter hæc in *precedenti thesi* enarrata symptomata dantur adhuc alia, ut syncope, palpitatio cordis, ructus, suppressio alvi, urinæ &c. In nonnullis etiā, quibus menstrua diu substiterunt, corpus universum fit hirsutum, barbaq; enascitur & vox aspera redditur, sicut *Hippocrates de Phaëtusa Pithæi cōjuge 6. Epid. Sect. 8. T. 55.* refert. Non tamen opus est omnia adesse, sufficit, si quædam præsto sint, quibus ægra conflictatur & affectus dignoscitur. Plerumq; autem circa tempus instantium menstruorum exacerbantur symptomata, quia tunc humores agitantur quidem, sed non evacuantur. Quod tamen tertio mēse, ut inquit *Primerosius Lib. 1. de Morb. Mul. Cap. 2.* potissimum accidit, nam per duos a suppressione menses læviūs adhuc agrotant, tertio autem quartove mense gravissimam percipiunt offensionem & damnis augentur.

LI.

Quoniam autem multa signa utero gerentibus & suppressi-

suppressione Mensium laborantibus sunt communia; imò muliercula interdum ex illicito cōcubitu gravidæ, seq; pro virginibus venditantes gravitatem negare & Mensium retentionem tantum accusare solent; Medicus cautus esse & diligenter ab ingravidatione dignoscere suppressionem debet. Possunt verò sequenti modo a se invicem discerni. 1. Quia pręgnantes plerumq; vividum corporis colorem, qualis tempore sanitatis fuit, retinent, aut saltem parum immutant; foemina verò suppressione Mensium laborantes pallidæ sunt, foedq; faciei colore prædita. 2. Quia illæ agiles & hilares sunt; hæ verò plerumq; tristes. 3. Aucto foetu symptomata indies mitescunt, donec omnino cessarint; contra in suppressis mensibus magis quotidiè perseverante affectu augentur. 4. In gravidis quarto mense motus infantis sese prodit; in retentis verò mensibus est tumor quidam œdematosus, durus nec utero semper respondens deprehenditur. 5. Quia iis, quæ pręgnantes non sunt, aut os uteri non occluditur, aut cū quadam duritie oclusio fit, de quo Hippocrates s. Aph. 54. *Quibus os uteri durum est, iis comprimi est necessarium.* In gravidis verò os uteri clauditur, & quidem arctè. *Quæ utero gerunt,* inquit Hippocrates Aph. 51. *eiusdem libri, iis os uteri comprimitur.* Fieri tamen potest, ut Medicus etiam in hisce deceptiatur, quod sibi accidisse in propria uxore narrat Avēnar. vid. *Primerosius de Morb. Mul. Cap. 2. Lib. 1. § 4.*

LII.

Nec; Medicum latere debet, an uterus in suppressione Mensium per essentiam, an per consensum afficiatur. Essentialiter affectum uterum intemperies, scirrhus, inflammatio; per consensum, ventriculi, jecoris, lienis, mesenterii &c. affectiones progressæ ostendunt.

D 3

LIII.

LIII.

Signa causerum etiam merentur indagari, & quidē humores pituitosos patefaciūt diæta præmissa frigida & humida, color corporis albicans vel plumbeus, torpor, frigiditas, mollities & intumescencia, somnus profundus, cibi fastidium, sitis pauca aut nulla, veneris inappetentia, delectatio nulla.

LIV.

Melancholicum redundantem humorem detegūt cibi assumpti multum terrestris & feculenti succi in se continentes, ut carnes duræ, præsertim salitæ vel fumo indurata, lentæ &c. somnus turbulentus cum insonniis horrendis & terribilibus, corpus macilentū & glabrum, color subniger, sudor in somno copiosus.

LV.

Sanguinis inopiam manifestant inedia præcedens, corporis extenuatio, color lividus & pallidus, vigilia, immodici labores, febres ardentes vel aliæ ægritudines.

LVI.

Si malum provenit a vasorum obstructione, adsunt humores crassi, viscosi & tartarei, adest sensus gravitatis circa uterum ex retentorum humorum copiâ. Dolores erunt in lumbis & partibus uterò vicinis, præsertim instante purgatione mēstruâ. Et si quid tum effluat, subalbidum aut subnigricans apparet, quod linteolis exceptum humoris dominarum ostendit. Si a compressione, adest uteri aut vicinarum partium tumor, vel uterq; suo excedit loco. Si a coalescentiâ, præcesserunt uteri vulnera, ulcera, difficilis partus. Aliæ causæ, ut membrana, carnosâ substantia, cicatrix oculari inspectione aut fidâ obstetricis prudentis relatione deprehenduntur.

LVII.

LVII.

Uterus si calidâ & siccâ laboret intemperie, id cognoscitur ex maturâ ad venerem promptitudine & celeri partium genitalium hispiditate. Frigida & humida a contrariis. Si etiam externæ quædam præcesserint causæ, & ansam huic malo præbuerint, ut usus adstringentium, pravorūq; ciborū, potus frigida aqua, lotio in aquâ frigidâ, frigidus aer admissus &c. eæ possūt ab ægrâ cognosci.

LVIII.

Quantum ad Prognosin generalem dicimus suppressionem Mensium ratione speciei esse noxiam, quia foemina, quæ non purgantur, rarò concipiunt. Quasdam tamen, quibus genitalis sulcus menstruo flore nondum tinctus, concepisse experientia testatur, & nos in *thes.* 3. aliquot exēpla, quæ rara & insveta sunt, adduximo.

LIX.

Ratione individui non quidem absolutè est letalis, est tamen semper periculosa propter varios & gravissimos morbos, qui inde oriuntur. Quod confirmamus verbis Hippocratis, qui *5. Aphor. 57. Menstruis abundantibus, inquit, morbi eveniunt, & subsistentibus accidūt ab utero morbi.* Oriuntur autem partim in ipso utero, partim extra uterū in aliis partibus, ad quas sanguis regurgitat, partim in toto corpore.

LX.

In utero oriuntur inflammatio *Guil. Fabricius Cēt. 2. Observ. 62. Ulcus ejusd. Cēt. Observ. 63. Gangræna idē Fabricius Observ. 64. Cēt. ejusd. Suffocatio Lotichius Lib. 5. Consil. & Observ. Medic. Cap. 1. Observ. 10. Forestus Lib. 28. Observ. 34. item scirrhus, cancer &c. In aliis partibus oriuntur paralysis *Hercules Saxon. Prax. Medic. Lib. 1. Cap. 10. Epilepsia Lotichius Lib. 5. Consil. & Observ.**

Observ. Med. Cap. 1. Obs. 3. Horstius de Morb. Mul. Lib. 1. Part. 2.
Observ. Medicin. 33. Melancholia Mercurialis Tom. 1. Cō-
sult. Medic. 64. Forestus Lib. 10. Observ. 24. Obmutescen-
tia Salmuth Cent. 3. Observ. Med. 28. Pleuritis Timaeus voss
Gildentlee Lib. 2. Cas. Medicin. 7. Sputū sanguinis & Exulce-
ratio pulmonis Salmuth Cent. 2. Observ. Med. 18. Cachexia
Horstius de Morb. Mul. Lib. 1. Part. 2. append. ad Observ.
2. Hydrops Senn. Lib. 3. Med. Pract. Part. 6. Sect. 2. Cap.
3. p. 749. Arthritis Hippocrates 6. Epid. Sect. 8. T. 150
Unde idem Senex 6. Aphor. 28. scribit, mulieres non labo-
rare podagrā, nisi menstrua defecerint De quo tamē in e-
laboratissimo de Arthritide Tractatu Qu. 9 videatur Sen-
nertus supra laudum encomia positus. Verrucae Salmuth
Cent. 2. Observ. Med. 27. Item apoplexia, vertigo, ruffis,
palpitatio cordis, syncope, anorexia &c. In toto corpo-
re oriuntur febres &c. Quædam toto corpore fiunt hirs-
utæ; imò, quod memorabile, quibusdam barbam eru-
pisse, & quoad vocem, incessum & actiones alias viris
similes factas observatū, ut de Phaëtusa refert Hippocra-
tes 6. Epid. Sect. 8. in fine.

LXI.

An verò sit facilis vel difficilis curatu, colligendū
 ex symptomatum congerie, temporis duratione, atate
 foeminæ &c. Quò enim plura & graviora sunt
 symptomata, quò diutius menses substiterunt, & quò
 magis foemina ad senilem atatem vergit, eò difficilius
 & tardius revocantur. Contra, si pauca eaque mi-
 tia adsint symptomata, si malum sit recens, si æ-
 gra sit juvenula, facilius & citius provocantur. Pro ra-
 tione causarum etiam menstrua nunc facile, nunc diffi-
 culter restituantur. Obstructio enim curari potest, & eò
 quidem facilius, quò malum est recentius; densitas ve-

ro &

rò & durities uteri difficulter & non nisi longo temporis intervallo.

LXII.

Terminatur ad salutem, si sanguis, qui per vasa uterina excerni nequit, per nares aut aliam evacuetur viam. Hunc terminationis modum proponunt Hippocrates & Galenus. Ille 5. Aph. 33. inquit; *Menstruis deficientibus sanguis ex naribus fluens bonum.* Hic in comment. citati aphorismi ait; *Neque enim quod sola per nares evacuatio deficientibus mēstruis bona sit, dixit (Hippocrates) sed hanc (per nares) simpliciter laudavit, non adjuncto, quod sola. Si quispiam igitur alteram, qua sit per sedem, dixerit ita affectis mulieribus utilem esse, hoc non adversatur aphorismo.* Cavendum tamen, ne excretio sanguinis fiat per vesicam, sicut observavit Salmuth Cent. 3. Observ. Med. 36. In vesicā enim facile grumescit.

LXIII.

Quamvis autem suppressio Mensium interdum diu duret, restitui tamen quandoq; potest, si sit integritas virium, Medicusq; ægra & adstantes suum fecerint officium. Scribit quidem Hippocrates Lib. 1. de Morb. Mul. num. 18. *Menstrua post sex menses non posse redire, & malum esse incurabile.* Adeoq; ultimos carceres menstrui retenti manifestè dicit esse sextam lurationem. Verùm contrarium exemplum apud ipsum Hippocratem 4. Epid. num. 33. legitur de quadam ancillā, cui iterum fluere cœperunt Menses, qui per septennium fuerant suppressi. Et 5. Epid. num. 11. refert, *Gorgia uxori in Larissā Menses quatuor annos suppressos rediisse.* Et *Jacchinus* narrat, se curasse mulierem, quæ per annos quinque nihil purgabatur, & sterilis erat, & tandem, evocatis menstruis, concepit. Vid. Zacu-

E

lus

to *Lusitanus de Medic. Princip. Hist. Lib. 3. Hist. 1. Qu. 1. Gale-
nus* quoq; *6. Epid. Com. 3. T. 29.* meminit foeminae, cui Mē-
ses mēstris octo fuerūt suppressi, & postea redierunt.
Testatur ergo experientia, praedictā *Hippocratis* senten-
tiam non esse perpetuae veritatis. Hinc *Rodericus à Ca-
stro Lib. 1. de Morb. Mul. Cap. 4.* dicit, quòd non debeamus
legere sexto mense insanabilem reddi affectionem, sed
potius difficilem curatu.

LXIV.

Ad mortem terminatur hic affectus epilepsia, a-
poplexia, syncope, palpitatione cordis, cachexia, hy-
drope, suffocatione. Item gangraena, ut testatur *Gvil.
Fabricius Cent. 2. Observ. 64.* Aut exulceratione pul-
monis, ut perhibet *Salmuth Cent. 2. Observ. Med. 18.* Si
etiam à scirrho vel ab alio tumore in utero vel extra u-
terum consistente, eoq; non curabili, haec vasa compri-
mantur, vel eorum oscula a cicatrice occludantur, ma-
lum est incurabile.

LXV.

Postquam consideravimus genus, subjectum, cau-
sas, differentias, signa diagnostica & prognostica, recto
nunc tramite tendimus ad curationem, quae in remo-
tione causarum consistit. Nihil autem nunc dicemus
de variis uteri affectibus, quorum causa menstrua sup-
primuntur, aliquid tantum de illa suppressione in me-
dium adducemus, quae oritur ex vasorum obstructio-
ne & sanguinis ac humorum crassitie, quoniam fre-
quentissimè occurrit.

LXVI.

Nititur verò curatio suis indicationibus, qua-
rum tres constituuntur: Curatoria, Praeservatoria &
Vitalis. Curatoria respicit morbum, praeservatoria

cau-

causas, vitalis vires. Obstructiones itaq; vasorum, quia peccant angustia, per aperientia reseranda. Sanguis & humores crassi per incidentia attenuandi, fluxiles reddendi, per menses moventia ad uterum deducendi & evacuandi. Si verò sanguis ad alia loca vergat, revellendus. Uterus etiam per medicamenta appropriata corroborandus, & ægra bono cibo, bonoq; potu sustentanda.

LXVII.

His omnibus ut satisfiat, haurienda erunt materiae auxiliorum ex tribus fontibus: Chirurgico, Pharmaceutico & Dietetico.

LXVIII.

Chirurgici fontis (sine quo vix hic affectus curari potest) variae sunt scaturigines: Venæ sectio, Scarificatio, Hirudines, Hæmorrhoides, Fonticuli, Frictiones &c.

LXIX.

Venæ sectio prima fontis Chirurgici scaturigo est salutifera, quando sanguis præter naturam retentus in corpore cumulatur, quam redundantiam commodissime venâ sectâ deponimus, unde hanc sectionem non pauca commoda sequuntur, imminentes enim morbos præcavemus & præsentés tollimus. Neglectâ verò in suppressione Mensium venæ sectione, multa proveniunt incommoda, imò ipsa mors, sicut *Galenus Lib. de Venæ sect. adversus Erasistrataos Cap. 1.* refert de quadam foeminâ retentione menstruorum laborante, quæ neglectâ phlebotomiâ ob *Erasistrataorum* incuriam difficultate spirandi abortâ interiit. Unde venæ sectio a Practicis ceu sacra anchora commendatur.

LXX.

In ejus autem rectâ administratione quatuor veniunt observanda: 1. Locus. 2. Tempus. 3. Quantitas. 4. Modus.

LXXI.

Quod concernit locum, seu quânam vena sit secanda, non consentiunt autôres, sicut testatur *Sennertus Lib. 4. Med. Pract. Part. 2. Sect. 2. Cap. 3. Qu.* 2. Sed nos *Celeberrimi Sennerti, Leucorei nostri Apollinis* sententiam rationi & veritati maximè consentaneam sequimur, dicimusq; in suppressione Mensium etiam cû plethorâ conjunctâ in partibus inferioribus venam saphenam dictam, esse secandam. Cûm autem rarò invenitur, acquiescere possumus in hujus propaginibus circa malleolum internum. Vel secetur vena, quæ in poplite est, sic enim & sanguinè imminuimus, & ad uterum attrahimus. Habemus consentientem *Galenum Medicina Phœnicem*, qui *Lib. de Curand. Rat. per Sangv. Mis. Cap. 11. & 18.* in crure, ait, non in cubito esse phlebotomiam instituendam. Et ipse *Hippocrates 2. Epid. Sect. 4. in fine* Strymargi famulæ suppressos menses habenti cum plenitudine in toto corpore nihilominus venam in talo secuit.

LXXII.

Quod attinet tempus venæsectionis, dicimus, si tantum evacuandi sanguinis gratiâ venam secare volumus, statim principio id fieri debet, præmissis leniente medicamento ad primas vias mûdandas: Si verò revocandorum mensium causâ cupimus venam tundere, commodissimè ea diebus tribus vel quatuor ante confectum evacuationis tempus, quod ex ægrotante debet Medicus expiscari, secatur. Sic enim naturæ, cui Medicus ubi-

ubiq; opem ferre debet, opem ferimus, & materiam ad motū, quem eò tempore instituere solet ac debet, cōcitam9. Sed cū plerumq; hoc tempus ignoremus, adolescentibus circa novilunium, adultioribus verò circa plenilunium educatur.

LXXIII.

Occurrit verò adhuc aliud dubium circa tempus venæsectionis, an nimirum in curatione suppressorum mensium primò medicamentum purgans exhibendum, an verò vena secanda? Sed hīc distingvendum inter recentem & diurnam suppressionem. In illa præstat mittere sangvinem; in hac verò purgatio imperanda. Vid. *Zacut. Lusit. de Medic. Princ. Hist. Lib. 3. Qu. 7.* ubi hanc controversiam accuratè pertractat.

LXXIV.

Quantitatem sangvinis evacuandi mensurabunt ejus copia, vires, temperamentum, ætas aliæq; circumstantiæ. *Paulus Ægineta* quidem neq; plus duabus libris cū dimidia, neq; minus una libra mittendū censet. vid. *Senn. Lib. 4. Med. Pract. Part. 2. Sect. 2. Cap. 3. p. 148. Et Galen96. Epid. Com. 3. T. 29.* emaciata mulieri se extraxisse trib9 vicib9 tres libras sangvinis, atq; hujus auxilii beneficio eam liberasse a diurnâ Mensium suppressione scribit. Sed nostræ oræ tales largas venæsectiones non ferunt.

LXXV.

Nunc sequitur Modus. Præstat autem sangvinem educere non unâ vice, sed pluribus. Ita enim & virium conservandarū, & fluxûs ad uterum concitandi habetur ratio. Cū verò venæsectio repetitur, prodest, ut unâ die sangvis ex uno pede, postridie ex altero detrahatur. Pedes etiam prius aquæ calidæ, ut venæ magis pateant,
E } & post

& post venæsectionem, ut sanguis citius fluat, immit-
tendi.

LXXVI.

In debilioribus loco venæsectionis uti possumus sca-
rificatione, cui prius frictiones præmittendæ. Possunt eti-
am cucurbitulæ sine scarificatione applicari primò lo-
eis remotioribus seu cruribus, deinde propioribus
seu coxis. *Galenus 13. Meth. Med. Cap. 19.* inguini & pubi,
cum tempus menstruæ purgationis instat, cucurbitam
jubet affigere.

LXXVII.

Hirudines quoq; malleolo interno magno cum
cōmodo apponuntur. Si enim sanguinem sugant co-
piosum, venæsectionem ex parte supplere possunt. A
nonnullis & hæmorrhoidum apertio ad menses sup-
pressos revocandos commendatur.

LXXVIII.

Fonticuli sub genu etiam faciunt ad restitutionem
Mensium. Frictiones quoq; ut & ligaturæ dolorificæ par-
tium inferiorum post totius evacuationem, præcipuè
eo tempore, quo menses fluere solent, institutæ ali-
quid adferunt auxilii, quia sanguinem versus inferiora
trahunt.

LXXIX.

A fonte Chirurgico accedimus ad fontem Phar-
maceuticum, e quo haurienda medicamenta 1. Leni-
entia & primas vias evacuantiæ. 2. Humores præparā-
tia. 3. Cacochymia purgantia. Et 4. Menses moventia u-
terumq; confortantia.

LXXX.

Quod attinet medicamenta lenientia, inter ea
com-

commodissima hic est *hiera piera Galeni*, quam simplicem vocat, pilul. de tribus, pil. angelic. aloë, mann. calabr. stirup. rosar. sol. &c. Vel fiat clyster ex emollientibus, humectantibus, abstergentibus, moderatè stimulantibus &c.

LXXXI.

Præparantium alia pituitam, alia melancholiam præparant. Quæ pituitosum præparant humorem, habent vim calefaciendi, siccandi, attenuandi & incidendi, suntque Radices quinq. aperientes majores & minores, aristoloch. long. & rotund. valerian. paon. angelic. leuistic. cyper. long. & rotund. pimpinell. galang. &c. Ligna sassaf. gvajac. &c. Herba artemis. meliss. matricar. calaminth. mont. ver. betonic. puleg. majoran. rorismar. salv. origan. dictamn. Cretic. verben. serpill. basilic. &c. Flores anthos, lavenderul. betonic. salv. cheir. centaur. min. &c. Semina quatuor calida majora & minora, sc. sel. leuistic. petroselin. &c. Aromata cinamom. caryophyll. acor. ver. &c. Melancholicum humorem præparant, meliss. fumar. scopolendr. ver. borrag. bugloss. viol. glycyrrhiz. &c.

LXXXII.

Chymici etiam varia præparantia nobis exhibent remedia, qualia sunt: Cremor & Crystall. ꝑi. ꝑr. Glas. (qui propter saporis emendationem offeratur in hydromelite juxta Schröder. Pharmatop. Medic. Chym. Lib. 4. p. 223.) Croc. & tūs aper. Tinct. ꝑr. Spirit. ejusd. Mixtura simpl. seu de trib. Olia artemis. matricar. meliss. Pulv. cachectic. Quercez. Tragea hysteric. ejusd. Essent. fumar. compos. Dn. D. Michaelis Spir. aper. Penos. &c. quæ sub variis formulis usurpari possunt. Hoc verò notandum, ante purgantium usum præparantia per aliquot dies

dies esse assumenda, vel postea repetenda aut purgantibus admiscenda, si obstructio sit pertinacior.

LXXXIII.

Humores præparati evacuandi sunt sensim per *ἐπιπέρα* medicamentis purgantibus, & quidem convenientibus. Pro varietate enim cacochymix & ipsa varianda. Tuta etiam & longouso probata exhibenda, a minus tutis autem abstinendum. Ita *Lotich. Consil. & Observ. Med. Lib. 4. Cap. 1. Observ. 4.* refert, quandam ægram suppressione mensium laborantem assumtis c. sirup. violar. duabus vel tribus pilulis ex *Ξριο vitæ* a Chymico quodam Clariss. præparato, gravissimis paulo post eo die convulsionibus correptam fuisse & subitanæ obiisse mortem. Unde *Gvil. Fabric. in respons. ad D. Mich. Döringium* scribit, *Ξrium vitæ* interdū evadere *Ξrium* mortis, rectèque illum *Ξrium vitæ æternæ* appellare possumus. vid. *Sennert. Instit. Med. Lib. 5. Part. 3. Sect. 3. Cap. 18. p. 1444. Temerar. um itaq; & insignis stultitia argumentum est*, inquit *Forestus Lib. 9. Schol. Observat. 23. in ancipiti medicamento periculum facere, cum nulla cogit necessitas, & meliorum copia suppetit. Inter tuta laudantur Rad. gialap. mechoac. alb. turbit. agaric. trochisc. Extr. fol. sen. hiera simpl. Gal. Sirup. de carcham. de fumar. compos. Mes. Elect. diaphænic. Pil. Ξr. Querc. a Sennert. correct. hysteric. Horst. hier. c. agaric. mastich. &c.* quæ in varias formulas, additis corrigentibus & stimulantibus urgente necessitate mutari queunt. Prosunt etiam *Pil. fetid. & de sagapen.* Sed tantum robustis & cum cautione exhibendæ. Hoc verò de purgantibus notandum, ea, cum menstruorum fluxus instat, non esse exhibenda, Hoc enim tempore exhi-

exhibita fluxum non promovent, sed, ad alias partes
revellendo, impediunt.

LXXXIV.

Interdum possunt vomitoria exhiberi, si multi
crudi humores circa ventriculum collecti sint, qui po-
stea in arterias delati hoc malum augent. Conside-
randa tamen & hinc sunt ea, quæ in eorum exhibitione
observari solent.

LXXXV.

Præparato & evacuato per intervalla & vices hu-
more exhibenda medicamenta appropriata, quæ pro-
pria virtute & peculiari efficaciam menses movent, vaso-
rum uterinorum oscula aperiunt, simulque peculia-
rem cum utero cognationem habent.

LXXXVI.

Horum nonnulla in *thes. 81. 82.* adduximus, quia
præter vim menses movendi etiam pituitosos prapa-
rant humores. Profunt etiam hinc inter simplicia
Rad. bryon. cyclam. cucum. agrest. Fol. sabin. Bacc.
laur. juniper. Crocus, Gummi ammoniac. galban. sagapen.
opopan. myrrha, succin. &c. Castoreum est efficacissimum,
Colocynthis, quæ Mensium retentio pertinax & diuturna
a *Timao Don Guldenslee* curata *Lib. 4. Cas. Med. 9. Mo-*
schus, ex cujus solo odore menses suppressos provocavit
foemina. vid. *Bartholinus Cent. 2. Hist. Anat. 87.*

LXXXVII.

Inter composita maximè commendantur *Trochisc.*
de Myrrh. quos adeo esse efficaces dicunt, ut etiam fo-
etum trahant. Ex iis commodissimè fiunt pilulæ, nam
propter asæ foetorem aliâ formâ commodè vix sumun-
tur. *Spec. diacalaminth. Decoct. cicer. rubr. Sirup. de ar-*
semis. August. Zovelf. Pharmacop. Aug. Ref. p. 10. 11. Vin.
matrical. Sewner. Instit. Med. Lib. 1. Part. 3. Sect. 3. Cap. 4.

F.

p. 1332.

p. 132. Electuar. de limatur. chalyb. Sennert. Lib. 4. Med. Pract. Part. 2. Sect. 2. Cap. 3. p. 155. Pulv. hysteric. August. Zwelf. Pharmac. Aug. Ref. p. 160. part. promovens eorund. alius Helidei Zwelf. p. 161. Sirup. Zacut. Lib. 3. Prax. Cap. 10. Observ. 1. p. 486. Vin. chalybeat. ejusdem p. 485. Filul. Montagnan. maximè laudantur, quarum descriptionem reperies apud Riverium Lib. 9. Prax. Med. Cap. 2. p. 277. Menstrua provocans Pulv. Timai bon Galden-Plee, cujus descriptio habetur apud Timaum Cas. Med. p. 424. Decoctum ejusd. p. 415. Decoctum roris marini & flor. arid. leucoii mirum in modum prodesse dicitur. Primerosius de Morb. Mul. Lib. 1. Cap. 2. Conservam fl. lavendula esse secretum in mensibus movendis, quemadmodum & omnia ex lavendula facta, dicit Corbeus Gynac. Lib. 1. Cap. 1. Utile est etiam pituitosis corporibus Decoctum gvaiaji aut sassafras cum dictam. Cretic. vel alio utero conveniente medicamento, quod comprobat suo calculo Jacchinus, qui mulierem, qua per quinque annos nihil purgabatur & sterilis erat, ligni Indici decocto curavit, qua tandem evocatis menstruis concepit. Zacut. de Med. Princ. Lib. 2. Hist. 1. Qu. 1. p. 441.

LXXXVIII.

Quercetanus sequens Decoctum vocat mirabile experimentum Pharmac. dogm. rest. Cap. 8. p. 110. R. Miliisolis, anisi, visci querni a ziii dictamni Cretici zj croci zj contundenda contundantur & macerentur per viginti quatuor horas in vino albo generoso, dein parum bulliant, de hoc decocto exhibe ziiij.

LXXXIX.

Et duæ virgines hoc afflictæ malo liberatæ sunt sequenti medicamento, quod R. Herb. Sabin. Mss bull. vini, & coletur diligenter. Deinde R. Terebinth. opt.

opt. Cypr. ꝑ̄ lavetur ter decocto supra scripto; deinde se-
mel lavetur aceto scillitico. Postea admisce Pulv. rubi
tinctor. caryophyll. macis an. ꝑ̄ ʒ. amygdal. amar. ꝑ̄ ʒ
misc. cum sacchar. ad pyxidem. De hoc medicamine se-
ptem diebus ante tempus mensium sumat quotidie ꝑ̄ ʒ. & su-
perhauriat haustum cicer. rubr. vid. Craton, Epist. Medic.
95. p. 149.

XC.

Summæ etiam utilitatis esse sequens decoctum
crebrâ comprobavit experientiâ Rodericus a Castro
in Herb. Matricar. capit. ꝑ̄ nepet. puleg. a Mj
Rad. apii, asparag. feniculi. a ꝑ̄ ʒ. coq. in s. q. ▽ ad ꝑ̄ ʒ.
cujus decocti ꝑ̄ ʒ. add. Sir. de artemis. capill. ꝑ̄ a ꝑ̄ ʒ. cali-
dum bibat femina bis in die. Lib. 1. de Morb. Mul. Cap.
4. vid. plura in Practicorum libris.

XCI.

Sicut verò medicamenta enarrata in hoc malo de-
bellando non parum ferunt auxiliū; ita sequentia e-
scriniis Hermeticorum desumpta multum juvant æ-
gras. Qualia sunt: Essent. ad Menses Famigeratissimi
Hermetis Dn. D. Joh. Michaëlis, Elixir Uterinum Expe-
rientissimi Dn. D. Mæbii. Tinctura aloëtica Clar. Dn. D.
Timæi, Essentia uterina ejusdem. Spirit. ꝑ̄r. phil. S. Cloß.
de cuius viribus sic ait Schröder. Pharmac. Med. Chym.
Lib. 4. p. 221. In retentione mensium si dosis (4. vel. 6.
gut.) ter aut quater iteretur, certò fluent menses. Pulv.
& Spirit. secundin. Elixir proprietat. Extract. splen. bovis,
Essentia sabina, croci, castorei &c. Fec. bryon. ▽ hysteric.
Celeberr. Sennert. Lib. 4. Med. Pract. Part. 2. Sect. 3. Cap. 4.
p. 244. ▽ Vit. Mulier. Sennert. ejusd. Lib. Part. 2. Sect. 2. Cap.
3. p. 154. ▽ Stillatit. Zacus. Lib. 3. Prax. Cap. 10. Observ. 1. p.

485. 486. ▽ *Mercati* ex pane efficax etiam est, cujus descriptionem vid. apud *Sennert. Lib. 4. Med. Pract. Part. 2. Sect. 2. Cap. 3. p. 154. Flor. Ar. myrrhat.* hinc secundum *Schönborn. Man. Med. Pract. p. 209.* mulieribus tussientibus & asthmaticis gravidis temerè non offerendi. Simili ratione in varias formas pro lubitu aptari possunt medicamenta huic rei dicata, nos enim temporis rationem habentes, studiò formulas prætermittimus.

XCII.

Ad Mensium provocationem etiam faciunt externa medicamenta, inter quæ primum obtinent locum *balnea & fomenta ex emollientibus, laxantibus & Menses moventibus*, quæ coqv. & linteo madido vel spongiâ decocto calido immersâ venter & inguina foveantur. Vel auctâ dosi potest parari *semicupium*, in quo per horam dimidiam vel integram umbilico tenus sedeat, & herbæ coctæ sacco inclusæ ventri imponantur. Videndum tamen, ne balneis sudores excitentur, qui menses potius sistunt, quàm movent. Post fotum vel semicupium partes circa uterum convenientibus unguentis, ut *martiato &c. vel oleis, ut* \circ° *lib. alb. irin. cheir. amygd. amar. &c. vel pingvedin. colubrin. anserin. c. \circ° dest. sabin. &c.* inungantur, vel super pubem applicetur *emplastr. Zacut.* quod *Lib. 3. Prax. Cap. 30. p. 484.* optimum esse dicit. Balneis etiam possunt subornari *pediluvia*, quibus ægra quotidie bis, tempore videlicet matutino & vespertino, uti potest.

XCIII.

Suffitus non admittendi, si adsint humores melancholici, magis enim exsiccantur & indurantur. Si verò obstructa fuerint vasa ab humoribus pituitosis, possunt

possunt institui ex *myrrha, styrac. calamit. benzoe. succin. rhure, galban. sabin. bacc. juniper. &c.* imprimis ex *aromatibus*, ut *caryophyll. mac. cinam. &c.* Unde Hippocrates 5. Aph. 28. *Suffitus aromatum*, inquit, *muliebria educit.* Efficacissimè etiam & citissimè menses movent *scoria ex regul. & residua*, si fumus ex iis fiat, quemadmodum Corbeus Gynac. Lib. 1. Cap. 1. p. 42. scribit. Et Timaeus von Guldentlee crebriori suffitu ex *colocynthide* fluxum Mensium feliciter elicit, sicut testatur Lib. 4. Cas. Med. 9.

XCIV.

Si verò obstructio vasorum sit a melancholico humore magis profunt ex *emollientibus, aperientibus & menses moventibus* evaporationes & quidem modicè calentes, quàm suffitus. Evaporationes enim per infundibulum in uterum admittæ humorem siccum humectant, & temperant, partemque emolliunt, & laxant.

XCv.

Neque *pesi & clysteres uterini* negligendi, integris enim viribus ad uterum pertingere possunt. Confiuntur ex *medicamentis menses cientibus*, quibus & *purgantia* interdum adduntur. Cautè tamen usurpanda hæc medicamenta, cum in utero intemperies, inflammationes, exulcerationes excitare possint, unde post usum eorum, quæ intus diu morari non debent, utile erit *Decoct. malv. hord. vel violar.* injicere. Virginitatibus tamen neque pessos, neque clysteres uterinos adhibere convenit.

XCvi.

Dum verò prædicta medicamenta usurpantur,

F 3

clyste.

clysteres alvò frequenter injiciantur, quia maximè
conveniunt ob incumbentem recto intestino uterum,
qui a clysteribus hisce facilè affici potest.

XCVII.

Restat Diæta, quam negligere vel perfectam non
habere calamitatis plena res est. Quamvis autem Di-
æta præcipuè cibo & potu constet, tamen etiam alia
res non naturales, ut: Aer, somnus & vigilia, motus &
quies, excreta & retenta, atque animi pathemata ad
eam pertinent, docente *Celeberr. Sennerto Instit. Medice
Lib. 5. Part. 2. Sect. 3. Cap. 2.* Pauca verò de fonte Diæte-
tico dicturi sumus, cum non difficilè ex affectûs hu-
jus causis superiùs ex errore in rebus non naturalibus
commisso in medium adductis colligere possim, quid
faciendum vel fugiendum sit.

XCVIII.

Vitandus ira; aer frigidus, quia constringit, ut
& palustris, nebulosus, crassus, quia obstruit. Con-
tra eligendus purus, & si malum ab humore pituitoso
ortum habeat, calidus & siccus; si verò a melancholi-
co, calidus & humidus.

XCIX.

Cibus sit facilis coctionis & pauci excrementi,
habens vim calefaciendi & attenuandi. Condiatur
Aromatibus, imprimis cinamomo, item cro-
co, Bacc. juniper. Cort. citr. Rad. asparag. pe-
trofelin. foenicul. Herb. rorisarin. artemis. salv.
&c. Panis sit optimè fermentatus & Sem. anis.
foenicul. cumin. carni conditus. Assuetis etiam alliu-
m & porrum concedatur. A cibis verò crasis, vi-
scidis, fumo induratis, lactiniis, fructibus horariis
&c. ab-

&c. abstinendum, propter quos facile supprimuntur
menses, sicut de virgine 18. annorum recenset *Timaeus*
don Guldentlee Lib. 4. Cas. medic. 8. Et Cas. 10. ejusd. Lib. ali-
ud idem Autor adducit exemplum.

C.

Potus sit cerevisia benè defecata, vel paretur me-
dicata ex artemis. absinth. lingv. cervin. salv. rorema-
tin &c. cujus usus proficuis. Convenit etiam vinum
Rhenanum, claretum, absinthites, helenites, hyssopi-
tes &c. Utile quoq; est Decoctum cicer. rubr. c. croc.
ut & pistac. Item Decoctum gvajac. aut sassafr. cum
dictamn. Cretic. potus verò aqua frigida fugiendus,
quia facilè menstrua supprimit. Ita *Cl. Timaeus Lib. 4.*
Cas. Med. 4. refert, villicam fluentibus mensibus, postquã
tempore messis laboribus rusticis incaluerat, aquam
profluentis copiosè hausisse, & in atrocissimos uteri
dolores incidisse, fluxu sanguinis menstrui penitus
suppresso.

CI.

Somnus & vigilia servent mediocritatem, minus
tamen somno, quàm vigiliis indulgendum. Sed &
vigilia non sint nimia, cum non parum ad affectus hu-
mas generationem conferant, sicut historia ex *Alberto*
M. a Zacuto Lusitano Prax. Hist. Lib. 3. Cap. 10. allegata te-
statur.

CII.

Motus & quies non peccent in excessu, neq; in
defectu, praestat tamen saepe & modicè moveri, quàm
quiescere, unde obambulatio ad profligationem hu-
mus mali aliquid confert.

CIII.

CIII.

Alvus sit aperta; Si verò indurata & obstructa fuerit, clystere, vel alio leniter purgante aperienda & emollienda. Veneris usus, si legitimè fieri potest, uterum grato perfundit calore, & invitat ad opus hætenus neglectum.

CIV.

Affectus animi, ut maror, timor, terror, &c. vitentur, quia ansam huic malo præbent, sicut in *44. thes. ex Hippocrat. & Mercurial.* exemplis comprobavimus. *Sal-muth* tamen *Cent. 3. Observ. 49.* refert de quadam puerpera, quæ ob fores & fenestras a mulieribus quibusdam ex convivio domum tendentibus per jocum sed nimis imperuosè pulsatas admodum perterrita, toto corpore contremiscente, repente passa est profluvium mensium in annum integrum perdurans, & adeo quidem copiosum, ut per stragula etiam deflueret, & ex eo ipsa tandem moreretur.

CV.

Sufficiat pro ingenij modulo hunc affectum hac vice levi tantum penicillò adumbrasse, plura propter summam temporis angustiam & impedimenta calamitosa non addimus, sed ad Practicorum libros amicæ lectorum amicè remittimus.

Quod potui, feci, superis sint cætera curæ.

Deo misericordî sit laus, honor, gloria & gratiarum actio in secula seculorum.

Clarissimo

Clarissimo atq; Doctissimo
DN. RESPONDENTI MEDICINÆ
CANDIDATO Dignissimo, Amico & Fautori
honoratissimo.

Sanguinis humani Mysteria Conditor ævi
Disposuit facile cunctipotente manu.
Sanguinis admiranda fuit viventis origo,
Nemo vias ejus rite notare potest.
Innumeri motus sunt sanguinis, atq; meatus,
Supprimitur variis sanguis & ipse modis.
Hæc Natura docet; qui sedulus arte Galenus
Vix potis est studio tanta notare gravi.
Talia nunc CLEOPHAS vigili sudore reve-
lans,
Sanguinis arcani tempora clausa docet.
Talibus ingrederis Medicorum, FAUTOR,
HONORES,
Quos TIBI felici sidere stare precor!

Boni ominis causa scribeb.

Johannes Deutschmann/ D.
G. Ardua

Ardua moliris Cleopha; Sed ad ardua na-
tus,

Ardua dum tentas, ardua consequeris.
Maeste tuo ingenio, Medicâ maeste arte! quid
obstat,

Quin Medicina tuum nomen ad astra
ferat?

*Clarissimo Dno. Candidato summos in arte Medicâ
honores in Præmium indefessi laboris
petenti ὀλοκαρπίως gratul.*

Werner Theodorus Martini.
J. U. D. & P. P.

Hoc est, quod toties optavit patria Terra;
Hoc est, quo mihi quit gratius esse
nihil;

Ad Titulum Medicâ dum vergis in arte su-
premum,

Atq; hinc de Cathedrâ verba diserta facis!
Quid TIBI, CONVICTOR charissime, gra-
tuler? Eja:

**QVOD MERITUS LARGO GERMI-
NE CRESCAT HONOR!**

Suo optimo Amico gratulab. fecit

M. Andreas Müller Pomer.
Eccl. Witteb. Diaconus.

DE Tanto, *Cleopha*, meritò *Tibi* Grator
honore,
Quem studia & virtus promeruère diu.
Prosit Honos! Votum præfens *Tibi* prosit,
Amici!
Det Deus ut felix sit *Tua cura* malis.

Quod Clarissimo Dn. Medicina Candidato Fau-
tori & Amico suo dilecto, ut debet, precatur
ex animo

M. Johannes Fabricius,
Eccles. V Vitteb. Diaconus.

Ad Per-Eximium atque Pre-
clarissimum

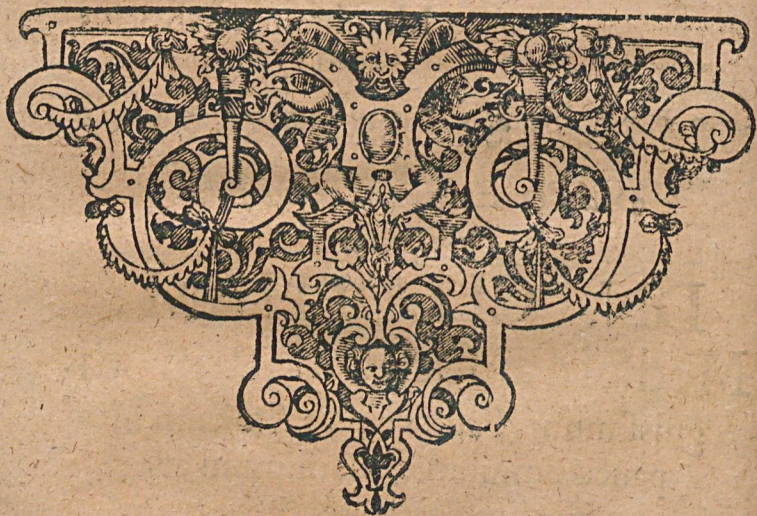
DN. CLEOPHAM,
Medicinæ Candidatum di-
gnissimum, Fautorem & Amicum in
paucis omnium dilectissimum at-
que honoratissimum.

Omnia amicorum si sunt communia gaudens
Letitiâ meritò letor & ipse Tuâ.

Nam

Nam mihi fraterno conjunctus amore fuisti
Haectenus, & si quis foavior esse potest.
Hinc ego concessos fausto Tibi grator honores
Omne, prosperius cedat ut iste Tibi.
Fama Machaonium concedat maxima nomen
Illustret Cleophan & Medicina suum.

Johann Hartvvig.

05 A 1613

ULB Halle
003 780 04X

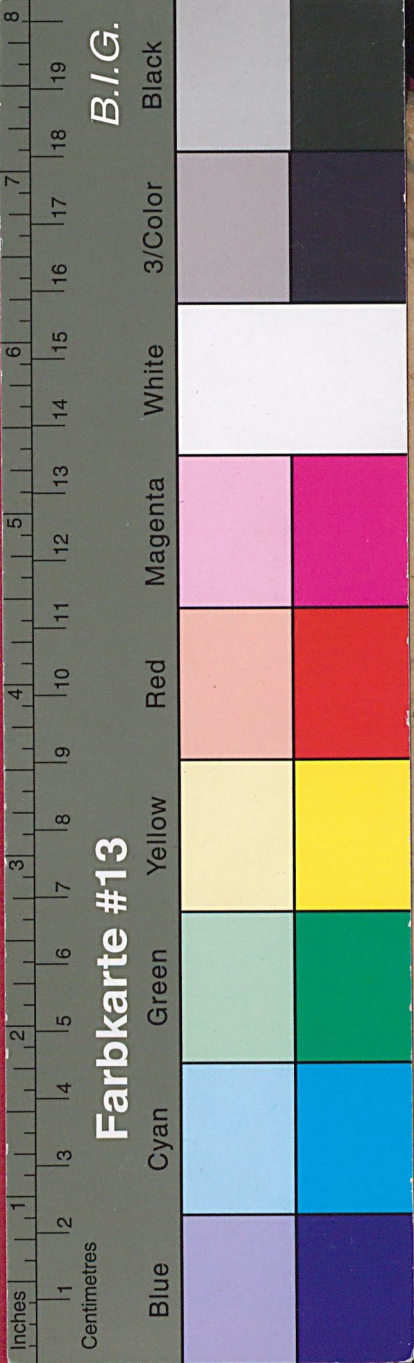
3

Wort

B.I.G.

Farbkarte #13

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS
De
**SUPPRESSIO-
NE MENSIIUM,**

Quam
Mediatore Christo Prosperante,
Decreto & Autoritate
Amplissimæ Facultatis Medicæ in Florentissimâ Leucoreâ
PRÆSIDE

Viro Nobilissimo, Amplissimo & Excellentissimo,
DN. MICHAELE SENNERTO,
Med. Doctore Experientissimo, Anatomæ & Bo-
tanices Professore Publico Famigeratissimo, Ordinis sui h. t.

Decano Spectabili,
Domino, Præceptore, Promotore ac Patrono suo magno, omni honoris
& observantiæ cultu æternum suscipiendo,
PRO LICENTIA

**Summos in arte Medicâ Honores & Privilegia DO-
CTORALIA s. lenniter & legitime impetrandi
publicè examinandam proponit**

MICHAEL CLEOPHAS,
THORUNIO PRUSSIS.
*In Auditorio Majori
d. II. Augusti
Horis pro- & pomeridianis.*

VVITTEBERGÆ, Typis Johannis Haken, M. DC. LXIV,

Stren. M. Bala

